

УДК 332.1
JEL Classification: R11

DOI: 10.37332/2309-1533.2023.2.10

Федоришина Л.М.,
д-р екон. наук, професор,
професор кафедри економіки підприємства та менеджменту,
Кононюк О.О.,
викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін,
Кононюк І.А.,
здобувач освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 073
Менеджмент,
Університет економіки і підприємництва

РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ: СУТНІСТЬ, СКЛАДОВІ ЕЛЕМЕНТИ ТА ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ

Fedoryshyna L.M.,
dr. sc. (econ.), professor,
professor at the department of enterprise economics and management,
Kononiuk O.O.,
teacher at the department of social and humanitarian disciplines,
Kononiuk I.A.,
student of the bachelor's degree, specialty 073 Management,
University of Economics and Entrepreneurship

RESOURCE POTENTIAL OF THE TERRITORIAL COMMUNITY: ESSENCE, COMPONENT ELEMENTS AND FACTORS OF FORMATION

Постановка проблеми. Дослідження процесу формування й використання ресурсного потенціалу територіальної громади є актуальним і важливим для сталого розвитку регіонів, планування їх розвитку, забезпечення конкурентоспроможності та стійкості як їх, так і країни в цілому.

Актуальність дослідження процесу формування й використання ресурсного потенціалу територіальної громади впливає із декількох ключових аспектів. Так, ресурсний потенціал територіальних громад є ключовим фактором їх розвитку, тому вивчення процесу формування й використання цього потенціалу дозволяє розуміти, яким чином використовуються наявні ресурси, що сприяє сталому економічному, соціальному та культурному зростанню регіонів. Також дослідження ресурсного потенціалу територіальної громади створює підґрунтя для ефективного планування та управління розвитком регіону, адже врахування наявних ресурсів, їх використання та розподіл дозволяє розробляти стратегії та програми розвитку, спрямовані на максимізацію потенціалу територіальних громад.

Слід також відзначити, що громади з високим ресурсним потенціалом, зазвичай, є більш конкурентоспроможними та привабливими для інвесторів, підприємств та мешканців. Саме тому дослідження ресурсного потенціалу допомагає виявити основні переваги та можливості регіонів задля акцентування уваги на них у конкурентній боротьбі та залучення ресурсів для подальшого розвитку. Окрім того, таке дослідження створює підґрунтя для оцінювання екологічної стійкості та можливості сталого використання ресурсів, а це, своєю чергою, сприяє розробці стратегій та практик, спрямованих на збереження природних ресурсів, енергоефективність та зменшення відходів, що є важливими аспектами сучасного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням ресурсного потенціалу та пошуком шляхів ефективного його використання на різних рівнях економіки займалися наступні вчені: на макrorівні – Б. Данилишин, В. Міщенко, С. Дорогунцов та ін. [1]; на мезорівні – Т. Безверхнюк (описано ресурсний режим в забезпеченні регіонального управління) [2], В. Проскура (визначено стратегічні засади ресурсного забезпечення сталого розвитку регіону) [3], Г. Монастирський (досліджено механізм здійснення соціо-економічного розвитку сільських населених пунктів, які об'єдналися в територіальні громади) [4]; на мікрорівні – А. Полянська (досліджено сучасні підходи до розвитку ресурсного потенціалу організації) [5], І. Вовк (наведено класифікацію ресурсів підприємства) [6] та ін. Дослідженню ресурсного потенціалу територіальної громади присвячені праці Д. Савчука [7],

Л. Баценко та В. Мантули [8], Г. Борщ, В. Вакуленко, Н. Гринчук та ін. [9], Н. Попадинця, Х. Патицької, М. Пітюлича, Н. Керецман [10]. Незважаючи на вже проведені численні дослідження в галузі місцевого самоврядування та характеристики ресурсного потенціалу громад, сьогодні ця проблематика все ж таки залишається надзвичайно актуальною.

Постановка завдання. Мета статті – дослідити сутність ресурсного потенціалу територіальної громади, визначити його структуру та окреслити фактори, що впливають на формування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «потенціал» утворене в результаті симбіозу просторових та часових ознак та має різні рівні прояву: макрорівень – державний, мезорівень – регіональний, мікрорівень – окремого підприємства, установи, організації. Трактуювання сутності цього поняття на зазначених рівнях подано у табл. 1.

Таблиця 1

Трактуювання поняття «ресурсний потенціал» окремими авторами

Рівень	Автор(и)	Визначення поняття
МАКРОРІВЕНЬ (ДЕРЖАВА)	Б. М. Данилишин, С. І. Дорогунцов, В. С. Міщенко та ін. [1]	сукупність природних та суспільних ресурсів, і природних умов території, обмеженої кордоном, яка задовольняє потреби економічного, природоохоронного, рекреаційного, плану.
МЕЗОРИВЕНЬ (РЕГІОН)	Л. В. Ярема, О. І. Замора [11]	сукупність всіх видів ресурсів та механізми їх використання, збереження та відтворення.
	М. Й. Гедз, І. В. Бакум [12]	сума потенціалів окремих видів природних ресурсів незалежно від характеру їх використання. Ресурсний потенціал визначається сукупністю усіх видів ресурсів, які відомі сьогодні, а використання яких у майбутньому технічно можливе.
	А. В. Лейбович [13]	складна система з розгалуженою структурою, із сукупністю взаємопов'язаних наявних природних, виробничих, трудових, фінансових, інвестиційних, інноваційних, інфраструктурних та інформаційних ресурсів, використання яких забезпечує одержання економічного ефекту, що, на відміну від існуючих, розглядається як у вузькому, так і в широкому розумінні та характеризується зміною пропорцій і зв'язків між його складовими як у часі, так і просторі.
МІКРОРІВЕНЬ (ПІДПРИЄМСТВО)	В. Ю. Горбоконь [14]	система наявних у підприємства ресурсів та тих, які воно здатне мобілізувати за потреби та використати для ведення ефективної діяльності.
	І. А. Ажаман, О. І. Жидков [15]	здатності та можливості, які формуються у підприємства за наявності у певний момент часу сукупності ресурсів, виробничих потужностей, інших резервів.
	О. М. Свіргун, В. В. Соколовська [16]	сукупність ресурсів, що є в розпорядженні підприємства, а також спроможність працівників і менеджерів використовувати ресурси з метою виробництва товарів (послуг) та отримання максимального прибутку. Він характеризує не весь запас конкретного ресурсу, а ту його частину, яка залучена у виробництво з урахуванням економічної доцільності та досягнень науково-технічного прогресу і включає в себе не тільки сформовану систему ресурсів, а й нові альтернативні ресурси та їхні джерела.
	О. І. Шаманська [17]	з одного боку, як специфічна економічна категорія, що є наслідком взаємодії всіх ресурсів підприємства, не лише наявних, а й прихованих, а з іншого – як економічна основа підприємства, що характеризується системою показників, які відображають не тільки наявні ресурси, а й їхні резерви, які можуть бути використані за визначених умов.

Джерело: сформовано авторами на основі [1; 11-17]

Проаналізувавши визначення ресурсного потенціалу на різних рівнях, можна виокремити спільні властивості:

– представляє собою набір властивостей, накопичених системою, які дозволяють їй функціонувати та прогресувати;

– дає змогу виявити резерви системи через аналіз втілених та невтлених можливостей (при цьому невтлення можливостей зумовить погіршення ефективності функціонування системи або явища);

– потенціал містить значні елементи для розвитку у майбутньому [18].

Суспільний ресурсний потенціал держави відображає загальну суму ресурсів, які наявні в країні. Це можуть бути природні ресурси (наприклад, нафта, газ, мінерали), людські ресурси (кваліфікована робоча сила), фінансові ресурси (доходи, інвестиції), технологічний потенціал та інші.

Ресурсний потенціал регіону відображає сукупність ресурсів, які наявні в певному регіоні або області. Це можуть бути природні ресурси, розташування та інфраструктура регіону, освіченість населення, наявність підприємств та інші фактори, які можуть сприяти розвитку регіону.

Ресурсний потенціал підприємства, організації відображає ресурси, які наявні в межах конкретного підприємства. Це можуть бути фінансові ресурси (капітал, кредити), матеріальні ресурси (сировина, обладнання), людські ресурси (співробітники, їх кваліфікація), патенти та інтелектуальна власність, виробничі потужності та інші ресурси, які можна використовувати для своєї діяльності.

Серед ресурсного потенціалу на мезорівні слід виділити і ресурсний потенціал певної територіальної громади, оскільки громада є певною частиною регіону. Згідно Академічного словника української мови, регіон – певна територіальна одиниця (район, область, зона), що вирізняється з-поміж інших таких же одиниць специфічними рисами (географічними, геологічними, етнографічними, економічними і т. ін.) [19]. Цілком природно, що в межах певного регіону формується потенціал окремої громади і, навпаки, можливості і ресурси громади певного регіону визначають потенціал регіону в цілому.

Так, Л. Баценко та В. Мантула [8] під ресурсним потенціалом громади розуміють «економічну категорію, що представляє собою систему різних видів ресурсів та їх потенціалів, розташованих на конкретній території, використовуваних для досягнення стратегічних цілей розвитку регіону (громади), підлягають кількісній оцінці і мають набір якісних характеристик, що визначають ефективність їх використання і потенційні можливості розвитку».

Натомість В. В. Кузьома, С. І. Павлюк та О. Л. Волинська [20] під ресурсним потенціалом громади розуміють наявні та доступні ресурси (природні та трудові ресурси, технічні засоби та об'єкти, фінансові ресурси, технології, наукові розробки та інновації, інформація тощо), використання яких може привести до підвищення кількісних та покращення якісних показників, що стануть відображенням соціально-економічного зростання на цих територіях.

Успіх функціонування та зростання громади найбільше залежить від наявних ресурсів, якісного та кількісного показника швидкості їх відтворення, різноманітності, ефективного використання тощо. Крім того, ресурси – це внутрішній фактор розвитку будь-якої одиниці економіки за умови їх ефективного експлуатації. Таким чином, можна забезпечити потреби як громади, так і суспільства загалом (рис. 1).

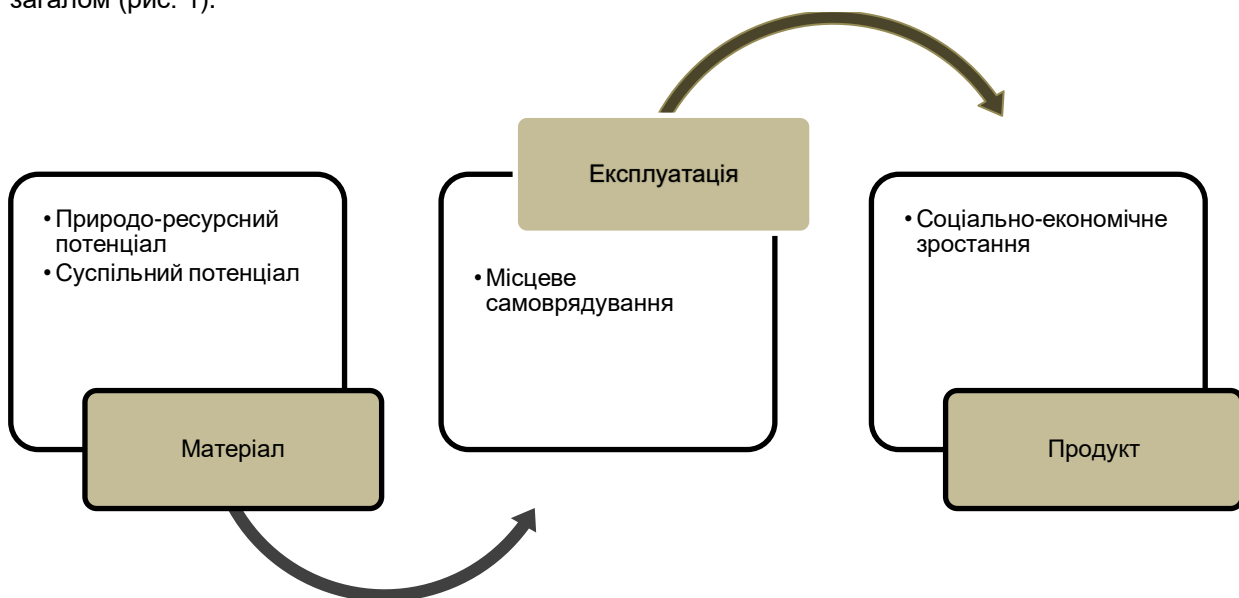


Рис. 1. Трансформація ресурсного потенціалу

Джерело: побудовано авторами

На нашу думку, ресурсний потенціал територіальної громади потрібно розглядати як сукупність усіх наявних ресурсів, які є в розпорядженні й необхідні для реалізації господарської діяльності, та прихованих можливостей, які можуть бути задіяні в певний час та за певних обставин під керівництвом місцевого самоврядування, що гарантуватиме надання якісних послуг та задоволення потреб жителів, забезпечуватиме конкурентоспроможність та соціально-економічну стійкість громади.

Отже, у вузькому розумінні основу ресурсного потенціалу громади становлять її ресурси, тобто

все те, що може бути використане для покращення якості життя мешканців громади (рис. 2). Так, нами визначено наступні складові ресурсного потенціалу громади:

- люди – це жителі, які мають право реалізувати і використовувати свої здібності для створення і перетворення громади;
- фізична інфраструктура або місцевість – це школа, лікарня, церква, бібліотека, клуб;
- місцеве самоврядування, спрямоване на покращення життя деяких або усіх членів громади – за рахунок організації роботи громадського транспорту, закладів дошкільної освіти, закладів культури;
- приватний бізнес, який забезпечує робочі місця і підтримує місцеву економіку [21].

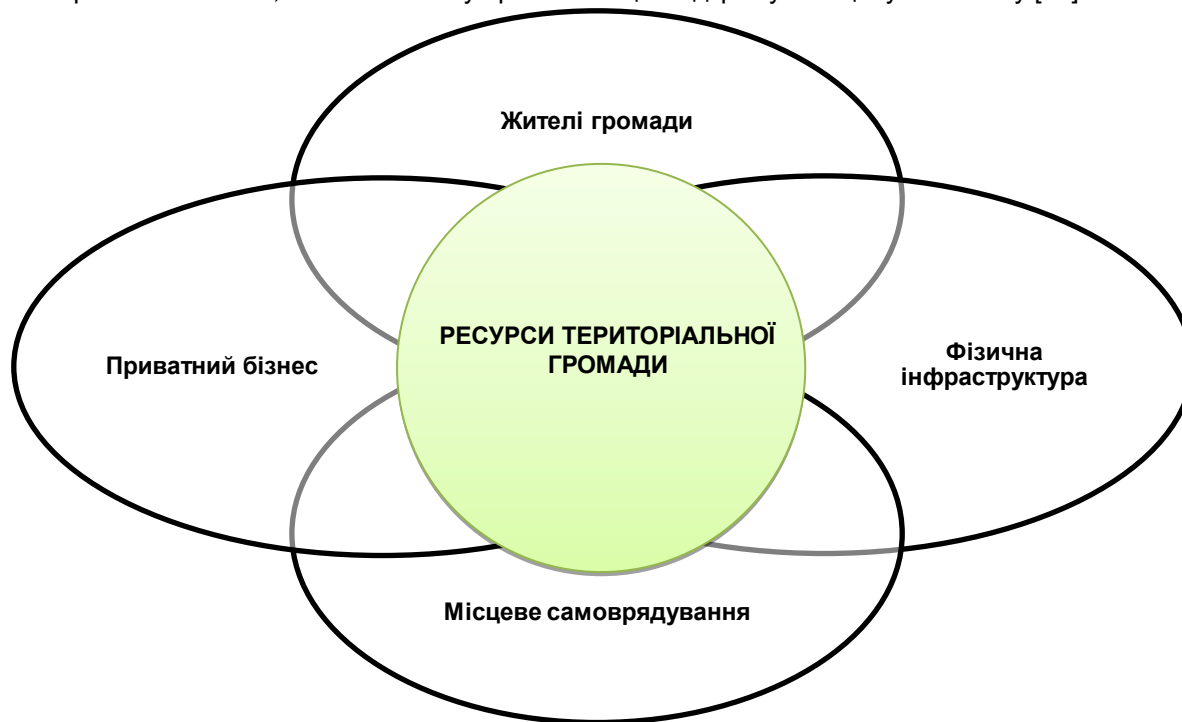


Рис. 2. Ресурси територіальної громади

Джерело: побудовано авторами на основі [21, с. 72]

Всі ці ресурси взаємодіють між собою і можуть бути використані для розвитку територіальної громади, підвищення економічної активності, покращення життя жителів та досягнення сталого розвитку. Їх можна об'єднати у наступні складові ресурсного потенціалу: природо-ресурсний, матеріально-технічний, фінансовий, демографічний (трудоий), інвестиційний, рекреаційний та ін.

Так, природо-ресурсний потенціал територіальної громади охоплює природні ресурси, які присутні на даній території і можуть бути використані для забезпечення розвитку та добробуту жителів. Цей потенціал включає різноманітні елементи природи, які можуть бути корисними для економічного, соціального та екологічного розвитку громади. Основні складові природо-ресурсного потенціалу, на нашу думку, включають: а) природні ресурси, тобто природні багатства, такі як ліси, водні ресурси, мінерали, ґрунти, рибні запаси та інші ресурси, які можуть бути використані для розвитку промисловості, сільського господарства, туризму та інших галузей; б) біорізноманіття (різноманітність живих організмів, екосистем та природних процесів на даній території), яке має велике значення для збереження природних екосистем, забезпечення стійкого використання природних ресурсів, а також для рекреації та туризму; в) пейзажні ресурси, зокрема природні ландшафти, які мають велике естетичне, культурне та рекреаційне значення; вони можуть залучати туристів, забезпечувати можливості для активного відпочинку, а також стимулювати розвиток індустрії культури та туризму; г) кліматичні умови (погодні та кліматичні умови на території громади, включаючи клімат, температуру, опади та інші параметри), які можуть впливати на сільське господарство, туризм, енергетику та інші галузі, а також на якість життя жителів громади; ґ) екологічна стійкість, тобто здатність території зберігати та підтримувати природні ресурси та екологічні процеси на стійкому рівні; вона має важливе значення для забезпечення збалансованого розвитку та підтримки якості життя жителів.

Дослідження природо-ресурсного потенціалу територіальної громади дозволяє виявити наявні можливості та обмеження для розвитку регіону; планувати раціональне використання природних ресурсів, зберігати біорізноманіття та екологічну рівновагу, забезпечувати стійкий розвиток та підвищувати якість життя жителів громади.

Матеріально-технічний потенціал територіальної громади включає сукупність матеріальних ресурсів, які є наявними на території громади і можуть бути використані для забезпечення розвитку та

задоволення потреб жителів. Цей потенціал включає: а) нерухомість та земельні ресурси (будівлі, споруди, інфраструктура, земельні ділянки та інші об'єкти, які перебувають у власності або управлінні територіальної громади), які можуть бути використані для розміщення підприємств, житлового будівництва, інфраструктурних проєктів тощо; б) виробничі ресурси (обладнання, машини, технології та інші матеріальні засоби, необхідні для виробництва товарів і послуг на території громади); в) інфраструктура, зокрема мережі транспорту, енергетики, комунікацій, водопостачання та інші системи, які забезпечують функціонування територіальної громади. Якість та доступність інфраструктури є важливим фактором для розвитку та привабливості громади для життя та бізнесу.

Раціональне використання матеріально-технічного потенціалу є важливим завданням для підвищення продуктивності, ефективності та конкурентоспроможності як підприємств, розташованих в межах громади, так і територіальної громади в цілому.

Фінансовий потенціал територіальної громади визначається сукупністю фінансових ресурсів, які вона має в своєму розпорядженні. Це включає дохідність та можливості залучення фінансових ресурсів, а також їх ефективне використання для забезпечення розвитку території та задоволення потреб мешканців. При цьому основними складовими фінансового потенціалу територіальної громади, на нашу думку, можна назвати: а) бюджетні надходження (доходи від податків, зборів, дотацій та інших джерел), які виступають основним джерелом фінансування комунальних послуг, інфраструктури та розвитку; б) інвестиційні ресурси (фінансові ресурси, які можуть бути залучені зовнішніми інвесторами, такими як приватні компанії, фонди та міжнародні організації), які можуть сприяти розвитку інфраструктури, промисловості, туризму та інших сфер території; в) грамотний фінансовий менеджмент (за рахунок бюджетування, контролю над витратами, фінансового аналізу та планування), адже ефективно управління фінансовими ресурсами та фінансовими інструментами важливе для оптимального використання фінансового потенціалу громади; г) виважена податкова політика, адже ефективна податкова система, правильне встановлення податкових ставок та ефективний збір податків можуть сприяти збільшенню фінансового потенціалу.

Детальний аналіз та розгляд цих складових допомагає зрозуміти можливості та обмеження у фінансуванні розвитку певної громади, а це – підґрунтя для розробки ефективних стратегій фінансового управління, планування розвитку, залучення інвестицій та забезпечення сталості регіонального розвитку.

Інвестиційний потенціал територіальної громади включає сукупність можливостей та ресурсів, які сприяють привабливості території для залучення інвестицій та розвитку економіки. Цей потенціал визначається різноманітними факторами, які забезпечують сприятливе інвестиційне середовище і стимулюють бізнес-активність. Основні складові інвестиційного потенціалу, які тісно переплітаються з іншими видами потенціалу громади, на нашу думку, включають: а) розташування та інфраструктура, адже вигідне географічне розташування та розвинута інфраструктура, включаючи транспортні мережі, енергетику, комунікації, водопостачання та ін., створюють привабливі умови для інвесторів. Тому готовість інфраструктури до втілення нових проєктів може значно впливати на інвестиційний клімат; б) людський капітал, оскільки наявність кваліфікованої робочої сили, освічених кадрів та потенціалу для навчання та розвитку є важливим фактором для інвестицій. Людський капітал забезпечує інноваційність, продуктивність та конкурентоспроможність певної території; в) підприємницька підтримка, адже наявність сприятливих умов для бізнесу, які включають доступ до фінансових ресурсів, підприємницьку підтримку, спрощений адміністративний процес та низькі бар'єри для підприємницької діяльності, залучає інвесторів; г) економічні перспективи, оскільки оцінка потенціалу території для розвитку економіки, існуючих і потенційних галузей, ринкових можливостей та прогнозів розвитку є важливими факторами для інвесторів. Інвестиційний потенціал пов'язаний з економічними перспективами та ризиками, на які готові йти інвестори; г) підтримка влади, адже політична та правова стабільність, підтримка влади, включаючи інвестиційні пільги, податкові стимули та інші заходи, сприяють привабливості території для інвесторів.

Дослідження інвестиційного потенціалу територіальної громади дозволяє зрозуміти сильні та слабкі сторони території з точки зору інвестиційного клімату, а це допомагає при розробці стратегії для залучення інвестицій, підвищення конкурентоспроможності та розвитку економіки території.

Демографічний потенціал територіальної громади включає сукупність характеристик населення, які впливають на розвиток території та її економіку. Цей потенціал визначається різноманітними факторами, такими як населення, структура населення, рівень освіти, робоча сила та інші демографічні показники. Основні складові демографічного потенціалу включають: а) населення: кількість людей, що проживають на території громади, є важливим показником демографічного потенціалу. Більше населення може стимулювати економічний розвиток, забезпечувати ринковий попит та потенційну робочу силу для фермерських господарств, підприємств; б) структура населення, адже склад та структура населення, включаючи вікову структуру, стать, етнічний склад та інші характеристики, мають важливе значення для розвитку громади. Наприклад, наявність активної працездатної робочої сили може стимулювати економічний розвиток та підприємництво; в) рівень освіти, адже високий рівень освіти сприяє розвитку людського капіталу, забезпечує наявність

кваліфікованих працівників та стимулює інвестиції; г) робоча сила, зокрема її наявність та якість можуть бути визначальним фактором для розвитку галузей, залучення інвестицій та забезпечення стійкого економічного зростання; г) міграція, оскільки вона може забезпечити нові людські ресурси, ідеї та інновації. Міграція також може впливати на структуру населення та економічну активність.

Вивчення демографічного потенціалу територіальної громади допомагає зрозуміти населення та його вплив на економічний розвиток та соціальну сферу і на цій основі – планувати соціальні програми, розвивати освіту та охорону здоров'я, залучати та утримувати талановиту робочу силу, а також розробляти стратегії для забезпечення стійкого розвитку громади.

Рекреаційний потенціал територіальної громади включає природні та створені людиною ресурси та можливості, які забезпечують рекреаційну діяльність та задоволення потреб відпочинку та розваг на даній території. Цей потенціал включає різноманітні елементи, які можуть привертати туристів, місцевих жителів та сприяти розвитку туризму та рекреаційної індустрії. Основні складові рекреаційного потенціалу включають: а) природні ресурси (наявність привабливих природних ландшафтів, які можуть бути використані для відпочинку та рекреації, такі як гори, озера, річки, пляжі, парки, ліси та інші природні об'єкти), адже вони створюють можливості для активного відпочинку, спорту, туризму та природних екскурсій; б) культурно-історичні ресурси (наявність культурних та історичних пам'яток, музеїв, архітектурних споруд, традицій та фольклору, які можуть бути привабливими для туристів та місцевих жителів), адже вони забезпечують можливості для культурного відпочинку, екскурсій, фестивалів та інших культурних подій; в) спортивна інфраструктура, зокрема наявність спортивних об'єктів, стадіонів, спортивних комплексів, гольф-полів, тенісних кортів, велосипедних та пішохідних маршрутів, які забезпечують можливості для активного спорту та рекреації в громаді; г) туристичні послуги, зокрема наявність готелів, гостьових будинків, ресторанів, кафе, туристичних агентств, гідів та інших послуг, які забезпечують комфортне перебування та відпочинок для туристів; г) розваги та рекреаційні заходи, зокрема можливості для розваг та рекреаційних заходів, такі як фестивалі, концерти, спортивні змагання, культурні події, виставки та інші форми дозвілля.

Дослідження рекреаційного потенціалу територіальної громади дозволяє виявити можливості та потенціал для розвитку туризму, рекреаційної індустрії та покращення якості життя жителів, а також допомагає розробляти стратегії для привабливості території для відвідувачів, розвивати інфраструктуру, підтримувати природоохоронні заходи та збалансоване використання рекреаційних ресурсів.

Варто зауважити, що складові ресурсного потенціалу територіальної громади пов'язані між собою і можуть створювати синергію, тобто спільний ефект, який перевищує суму окремих компонентів. Це означає, що, коли різні ресурси використовуються взаємодіючи і комплексно, вони можуть забезпечити більш значущі результати, ніж просто окреме використання кожного ресурсу. Наприклад, використання природних ресурсів може забезпечити певний рівень сільськогосподарського виробництва; використання людських ресурсів допоможе розвивати певні сфери економіки, такі як освіта або технології; використання фінансових ресурсів надасть змогу фінансувати проєкти та ініціативи в громаді. Але якщо ці ресурси використовуються спільно та комплексно, можуть виникати додаткові переваги: зокрема, підтримка сільськогосподарського виробництва за рахунок залучення якісних природних ресурсів та професійної робочої сили може призвести до збільшення виробництва продукції та підвищення економічної стійкості громади.

Безперечно, ресурсний потенціал територіальної громади та його формування залежать від різних факторів. Основні з них, на нашу думку, включають:

1) природні ресурси: наявність природних ресурсів, таких як ґрунти, водні ресурси, ліси, мінеральні ресурси і т.д., може впливати на ресурсний потенціал територіальної громади. Розмаїття і якість природних ресурсів можуть створювати можливості для розвитку різних галузей економіки;

2) людський капітал: рівень освіченості, навички та здібності населення, доступ до якісної освіти і охорони здоров'я, працездатність та мобільність населення є важливими факторами, що впливають на ресурсний потенціал територіальної громади. Високий рівень людського капіталу сприяє економічному зростанню і розвитку;

3) інфраструктура: наявність розвинутої інфраструктури, такої як транспортні мережі, енергетична і комунікаційна інфраструктура, житлові та соціальні об'єкти, впливає на ресурсний потенціал територіальної громади. Якісна і доступна інфраструктура сприяє привабливості території для бізнесу, інвесторів та жителів;

4) економічний потенціал: рівень розвитку економіки, наявність підприємств, інвестиційний клімат, інноваційність та конкурентоспроможність галузей, рівень зайнятості та доходи населення мають великий вплив на ресурсний потенціал територіальної громади;

5) соціокультурні чинники: культурна спадщина, туристичний потенціал, наявність культурних та рекреаційних об'єктів, розвиток соціальної сфери, якість життя та соціальна стабільність також впливають на ресурсний потенціал територіальної громади;

6) географічне розташування: розташування території може мати велике значення для її

ресурсного потенціалу. Наявність доступу до морських, річкових або інших транспортних шляхів може сприяти розвитку торгівлі та логістики. Також, природні умови, такі як клімат, можуть впливати на можливості розвитку певних галузей економіки;

7) інвестиційна привабливість: рівень привабливості території для інвесторів є важливим фактором, що впливає на ресурсний потенціал. Наявність сприятливого інвестиційного клімату, підтримка бізнесу, наявність інвестиційних проєктів та стимулів можуть привернути інвестиції та сприяти розвитку території;

8) політична стабільність та управління: ефективне управління територією, добре розвинуті адміністративні та управлінські структури, стабільність політичного середовища впливають на ресурсний потенціал. Стабільність і прозорість управління сприяють розвитку бізнесу та привабливості території для інвесторів;

9) інноваційний потенціал: рівень наукових досліджень, розвиток інноваційної інфраструктури, наявність технологічних парків та інноваційних центрів сприяють розвитку технологічних галузей та залученню інвестицій в розвиток громади;

10) соціальна інфраструктура: наявність якісної соціальної інфраструктури, такої як школи, дитячі садки, медичні заклади, культурні та спортивні об'єкти, впливає на привабливість території для жителів та інвесторів.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, ресурсний потенціал територіальної громади має великий вплив на її розвиток і може визначати перспективи економічного, соціального та культурного зростання. Якісний та різноманітний ресурсний потенціал може сприяти привабливості території для бізнесу, інвестицій та життя жителів, а також сприяти стійкому розвитку та конкурентоспроможності громади.

Література

1. Природно-ресурсний потенціал сталого розвитку України / Данилишин Б. М., Дорогунцов С. І., Міщенко В. С. та ін. Київ : РВПС України, 1999. 716 с.
2. Безверхнюк Т. М. Місце та роль регіонального управління в балансі сил, інтересів і політичних відносин «центр – регіон». *Теорія та практика державного управління*. 2009. Вип. 1. С. 138-146. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trpu_2009_1_23 (дата звернення: 20.05.2023).
3. Проскура В. Ф. Система ресурсного забезпечення як складова економічної безпеки та стійкого розвитку регіону. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Випуск 4. С. 196-199. URL: <http://global-national.in.ua/archive/4-2015/42.pdf> (дата звернення: 20.05.2023).
4. Монастирський Г. Л. До питання теоретичної сутності механізму забезпечення економічного й соціального розвитку сільських поселень в системі державного регулювання економіки. *Вісник ТАНГ: зб. наук. праць*. 2001. Випуск 16. С. 132-136.
5. Полянська А. С. Ресурсне забезпечення розвитку організацій в сучасних умовах господарювання. URL: <http://www.pdaa.com.ua/np/pdf/81.pdf> (дата звернення: 20.05.2023).
6. Вовк І. Класифікація ресурсів підприємства. Сучасні підходи. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2011. Вип. 1(4). URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2011/11vipssp.pdf> (дата звернення: 20.05.2023).
7. Савчук Д. М. Характеристика ресурсного потенціалу громади та оцінка ефективності його використання. *Український журнал прикладної економіки*. 2018. Том 3. № 1. С. 83-94.
8. Баценко Л., Мантула В. Оцінка ресурсного потенціалу об'єднаної територіальної громади. *Evropský časopis ekonomiky managementu*. 2019. Volume 5. Issue 1. URL: <http://repo.snau.edu.ua/bitstream/123456789/6890/1/%D0%91%D0%B0%D1%86%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%9B.%20%D0%9E%D1%86%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B0%20%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%83%D1%80%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%BF%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%83.pdf> (дата звернення: 20.05.2023).
9. Ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади та її маркетинг : навч. посіб. / Г. А. Борщ, В. М. Вакулєнко, Н. М. Гринчук та ін. Київ, 2017. 107 с.
10. Попадинець Н. М., Патицька Х. О., Пітюлич М. М., Керецман Н. І. Аналіз ефективності використання природно-ресурсного потенціалу об'єднаних територіальних громад України. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2019. № 3(94). С. 65-76.
11. Ярема Л. В., Замора О. І. Управління ресурсним потенціалом регіону. *Вісник ХНАУ. Серія: Економічні науки*. 2021. № 1. С. 364-377. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/2916/1/statta_yarema_zamora_upravli%D1%96nnya_resur_snim_potenc%D1%96alom_reg%D1%96onu.pdf (дата звернення: 20.05.2023).
12. Гедз М. Й., Бакум І. В. Оцінка ресурсного потенціалу регіону. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство / голов. ред. М.М. Палінчак*. Ужгород : Гельветика, 2017. Вип. 16. Ч. 1. С. 67-70. URL: <http://www.visnyk->

econom.uzhnu.uz.ua/archive/16_1_2017ua/17.pdf (дата звернення: 20.05.2023).

13. Лейбович А. В. Формування ресурсного потенціалу України на засадах розвитку загальної середньої освіти : дис. ... д-ра філософії : спец. 051. Запоріжжя, 2020. URL: http://phd.znu.edu.ua/page/PhD/Leibovych_dis.pdf (дата звернення: 20.05.2023).

14. Горбоконь В. Ю. Оптимізація використання ресурсного потенціалу автотранспортних підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук. : спец. 08.00.04. Мукачево, 2018. URL: <https://msu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/08/%D0%90%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B5%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82-%D0%93%D0%BE%D1%80%D0%B1%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%8C-1.pdf> (дата звернення: 20.05.2023).

15. Ажаман І. А., Жидков О. І. Сутність та структура економічного потенціалу підприємства. *Економіка та держава*. 2018. № 4. С. 22-25. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2018/7.pdf (дата звернення: 20.05.2023).

16. Свіргун О. М., Соколовська В. В. Ресурсний потенціал підприємства: теоретичні аспекти. URL: http://www.rusnauka.com/17_AND_2010/Economics/69284.doc.htm (дата звернення: 20.05.2023).

17. Шаманська О. І. Сучасні підходи до оцінювання ефективності управління ресурсним потенціалом підприємства. *Ефективна економіка*. 2013. № 3. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1860> (дата звернення: 20.05.2023).

18. Топалова І. А. Формування потенціалу ресурсного забезпечення економіки регіону: теоретичний аспект. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/10_2020/65.pdf (дата звернення: 22.05.2023).

19. Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970-1980). URL: <http://sum.in.ua/s/region> (дата звернення: 22.05.2023).

20. Кузьома В. В., Павлюк С. І., Волинська О. Л. Особливості використання ресурсного потенціалу сільських територій: регіональний аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 21(1). С. 109-116. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/21_1_2018ua/26.pdf (дата звернення: 22.05.2023).

21. Ткачук А., Ткачук О., Дятленко С. Децентралізація – самоорганізація – самореалізація. Матеріали для вчителів і не тільки. Київ : ТОВ «Видавництво «Юстон», 2020. 224 с.

References

1. Danylyshyn, B.M., Dorohuntsov, S.I., Mishchenko, V.S. et al. (1999), *Pryrodno-resursnyi potentsial staloho rozvytku Ukrainy* [Natural resource potential of sustainable development of Ukraine], RVPS Ukrainy, Kyiv, Ukraine, 716 p.

2. Bezverkhnjuk, T.M. (2009), "The place and role of regional management in the balance of forces, interests and political relations "center – region"", *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, Iss. 1, pp. 138-146, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2009_1_23 (access date May 20, 2023).

3. Proskura, V.F. (2015), "The system of resource provision as a component of economic security and sustainable development of the region", *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, Issue 4, pp. 196-199, available at: <http://global-national.in.ua/archive/4-2015/42.pdf> (access date May 20, 2023).

4. Monastyrskiy, H.L. (2001), "To the question of the theoretical essence of the mechanism for ensuring the economic and social development of rural settlements in the system of state regulation of the economy", *Visnyk TANH: zb. nauk. prats*, Issue 16, pp. 132-136.

5. Polianska, A.S. "Resource support for the development of organizations in modern economic conditions", available at: <http://www.pdaa.com.ua/np/pdf/81.pdf> (access date May 20, 2023).

6. Vovk, I. (2011), "Classification of enterprise resources. Modern approaches", *Sotsialno-ekonomichni problem I derzhava*, Iss. 1(4), available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2011/11vippsp.pdf> (access date May 20, 2023).

7. Savchuk, D.M. (2018), "Characterization of the resource potential of the community and evaluation of the effectiveness of its use", *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky*, Volume 3, no. 1, pp. 83-94.

8. Batsenko, L. and Mantula, V. (2019), "Assessment of the resource potential of the united territorial community", *Evropský časopis ekonomiky managementu*, Volume 5, Issue 1, available at: <http://repo.snau.edu.ua/bitstream/123456789/6890/1/%D0%91%D0%B0%D1%86%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%9B.%20%D0%9E%D1%86%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B0%20%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%83%D1%80%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%BF%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%83.pdf> (access date May 20, 2023).

9. Borshch, H.A., Vakulenko, V.M., Hrynychuk, N.M. et al. (2017), *Resursne zabezpechennia obiednanoi terytorialnoi hromady ta yii marketynh* [Resource provision of the united territorial community and its marketing], tutorial, Kyiv, Ukraine, 107 p.

10. Popadynets, N.M., Patytska, Kh.O., Pitiulych, M.M. and Keretsman, N.I. (2019), "Analysis of the effectiveness of the use of natural resource potential of united territorial communities of Ukraine", *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky ta torhivli*, no. 3(94), pp. 65-76.

11. Yarema, L.V. and Zamora, O.I. (2021), "Management of the resource potential of the region", *Visnyk KhNAU. Serii: Ekonomichni nauky*, no. 1, pp. 364-377, available at: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/2916/1/statta_yarema_zamora_upravl%D1%96nnya_resur_snim_potenc%D1%96alom_reg%D1%96onu.pdf (access date May 20, 2023).

12. Hedz, M.Y. and Bakum, I.V. (2017), "Assessment of the resource potential of the region", *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, Helvetyka, Uzhhorod, Ukraine, Iss. 16, Part 1, pp. 67-70, available at: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/16_1_2017ua/17.pdf (access date May 20, 2023).

13. Leibovych, A.V. (2020), "Formation of the resource potential of Ukraine on the basis of the development of general secondary education", Diss. PhD, 051, Zaporizhzhia, Ukraine, available at: http://phd.znu.edu.ua/page/PhD/Leibovych_dis.pdf (access date May 20, 2023).

14. Horbokon, V.Yu. (2018), "Optimizing the use of the resource potential of motor vehicle enterprises", Thesis abstract Cand. Sc. (Econ.), 08.00.04, Mukachevo, Ukraine, available at: <https://msu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/08/%D0%90%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B5%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82-%D0%93%D0%BE%D1%80%D0%B1%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%8C-1.pdf> (access date May 20, 2023).

15. Azhaman, I.A. and Zhydkov, O.I. (2018), "The essence and structure of the economic potential of the enterprise", *Ekonomika ta derzhava*, no. 4, pp. 22-25, available at: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2018/7.pdf (access date May 20, 2023).

16. Svirhun, O.M. and Sokolovska, V.V. "Resource potential of the enterprise: theoretical aspects", available at: http://www.rusnauka.com/17_AND_2010/Economics/69284.doc.htm (access date May 20, 2023).

17. Shamanska, O.I. (2013), "Modern approaches to evaluating the effectiveness of resource potential management of the enterprise", *Efektivna ekonomika*, no. 3, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1860> (access date May 20, 2023).

18. Topalova, I.A. "Formation of the potential of resource provision of the region's economy: theoretical aspect", available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2020/65.pdf (access date May 22, 2023).

19. "Dictionary of the Ukrainian language. Academic explanatory dictionary (1970-1980)", available at: <http://sum.in.ua/s/reghion> (access date May 22, 2023).

20. Kuzioma, V.V., Pavliuk, S.I. and Volynska, O.L. (2018), "Peculiarities of using the resource potential of rural areas: regional aspect", *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, Iss. 21(1), pp. 109-116, available at: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/21_1_2018ua/26.pdf (access date May 22, 2023).

21. Tkachuk, A., Tkachuk, O. and Diatlenko, S. (2020), *Detsentralizatsiia – samoorhanizatsiia – samorealizatsiia. Materialy dlia vchyteliv i ne tilky* [Decentralization – self-organization – self-realization. Materials for teachers and not only], TOV "Vydavnytstvo "Yuston", Kyiv, Ukraine, 224 p.